

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIUS

PAŽYMA DĖL X SKUNDO PRIEŠ VILNIAUS RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJĄ

2022-06-14 Nr. 4D-2022/2-318

Vilnius

SKUNDO ESMĖ

1. Informuojame, kad Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė 2022-03-21 gavo X (toliau citatose ir tekste vadinama – Pareiškėja) skundą dėl Vilniaus rajono savivaldybės administracijos (toliau citatose ir tekste vadinama – Savivaldybė) pareigūnų veiksmų (neveikimo) nagrinėjant Pareiškėjos prašymą skirti šildymo išlaidų kompensaciją.

2. Pareiškėjos skunde Seimo kontrolieriui pažymėta:

2.1. „2022-01-10 gavau iš UAB I sąskaitą už šildymo išlaidas (mano namas šildomas sistema oras-oras)“ (šios ir kitų citatų kalba netaisyta). „Sąskaitą sudarė ... euro [...]. Kreipiausi per SPIS sistemą [Socialinės paramos informacinė sistema] į Savivaldybę dėl išlaidų kompensacijos. 2022-02-01 gavau atsakymą, kad mano prašymas nepatenkintas“ (toliau citatose ir tekste vadinama – 2022-01-10 Prašymas).

2.2. „Vilniaus raj. Rudaminos socialinio skyriaus darbuotoja E. B. e-laišku nurodė suformuoti pakartotiną prašymą SPIS sistemoje ir išsiųsti laisvos formos prašymą Savivaldybei. 2022-02-09 per SPIS sistemą pateikiau II prašymą, prie kurio prikabinau ir laisvos formos prašymą Savivaldybei. 2022-02-10 gavau informacinį lapelį [...] ir patvirtinimą iš Savivaldybės, kad prašymas gautas“ (toliau citatose ir tekste vadinama – 2022-02-09 Prašymas).

2.3. „2022-02-21 į mano namus atvyko komisija iš seniūnijos, patikrinti mano gyvenimo sąlygas. Surašė Buities ir gyvenimo sąlygų patikrinimo aktą 2022-02-21 Nr. 2202 A-1.

Man pateikus prašymą š. m. sausio 10 d., niekas netrukdyt Vilniaus rajono Socialiniam skyriui ateiti ir patikrinti ar mano gyvenimo sąlygos atitinka būsto sąvoką. Aš esu registruota tuo adresu [...]. Savivaldybės teiginys: „Duomenis apie ta, kad būstas įregistruotas ir atitinka esminius statinio reikalavimus, jo paskirtį, Savivaldybė gauna iš Nekilnojamojo turto registro“ [toliau citatose ir tekste vadinama – NTR], akivaizdžiai parodo, kad jie nepasivargino atlikti savo funkcijų vietose. [...] mano būstas atitinka higienos ir priešgaisrinės apsaugos sąlygas ([...] Lietuvos Respublikos piniginės socialinės paramos nepasiturintiems gyventojams įstatymo [toliau citatose ir tekste vadinama – PSP] [...] 2 straipsnio 4 punkto [...] reikalavimus) [...].“

2.4. „Savivaldybė tikslingai ir sąmoningai vilkino sprendimo priėmimą, pirmiausia netenkindama mano prašymo, o pateikus pakartotinį prašymą, vėlgi sprendimo priėmimas užtruko 21 d. d., t. y. 1 diena net ilgiau nei tai numato [...] Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo [toliau citatose ir tekste vadinama – VAI] [...] 10 str. 4 p. [...]. Manau, kad vilkinimo tikslas – nekompensuoti mano realiai patirtų nuostolių, bet formaliai skiriant „kompensaciją“ kitu (vėlesniu) laikotarpiu, kai nuostoliai ir dėl kitų priežasčių tampa nebe tokie skausmingi. Didelė elektros išlaidų suma man sudarė dėl pasirinkto „Išmanojo“ plano UAB I, kuris yra ypač jautrus elektros biržos kainų svyravimams. Greta prašymo per SPIS sistemą, pagal Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau vadinama – Ministerija) nustatytą kompensavimo mechanizmą, aš kreipiausi į elektros energijos tiekėją UAB I, dėl plano pakeitimo, todėl už vasario mėnesį sąskaita

sumažėjo. [...]. Savivaldybės sprendimas sąmoningai ignoruoja mano prašymą kompensuoti patirtas išlaidas, apmokant ... eurų sąskaitą sausio mėnesį, taip pat ignoruoja apmokant ... eurų sąskaitą vasario mėn., o žada paskaičiuoti kompensaciją tik kovo mėnesio mokėjimui, t. y. už elektros energiją išnaudotą vasario mėn.“

2.5. „Aš, kaip Lietuvos Respublikos pilietė, esu giliai įsitikinusi, Ministerijos tikslas – kompensuoti patiriamus nuostolius dėl padidėjusių kuro išteklių kainų, tačiau Savivaldybės klerkai užstrigo ties žodžiu „nepasiturintiems“ ir galimai jų manymu aš nepriklausau tai kategorijai, ką man labai akivaizdžiai demonstravo socialinė darbuotoja E. B. Net kelis kartus ji man papriekaištavo, kad aš gaunu labai didelius pinigus (čia pensijų pavidalu gaunu 2 pensijas: neįgaliojo ir pareigūno). Aš paaiškinau, kad aš visą gyvenimą dirbau ir mokėjau mokesčius valstybei, todėl aš gaunu tiek, kiek užsidirbau ir tikrai jokia darbuotoja neturi teisės man priekaištauti.“

2.6. Savivaldybės pareigūnai „manipuliuoja sąvokomis „priskaičiuota už mėnesį“ ir „sumokėti einamąjį mėnesį“, mano patirtus nuostolius nustumia į vėlesnį laikotarpį. Sausio 10 d. pateikto prašymo, kaip netenkinimo priežastį nurodė: „Siekiant nustatyti, ar vienbutis gyvenamasis namas, butas ar kitos gyvenamosios patalpos arba jų dalys yra tinkamos gyventi, būstas turi būti teisiškai įregistruotas kaip gyvenamosios patalpos NTR. Todėl už sodo namelį, kurio paskirtis nurodyta – „kita“, kompensacijos negali būti teikiamos iki kol paskirtis nebus atitinkamai pakeista į „gyvenamosios patalpos“. [...] „kai būstui šildyti naudojama elektros energija, šildymo išlaidų kompensavimo tvarka nepatvirtinta“.

2.7. „Supratusi, kad savivaldybei būtini visi popierėliai (bumaškos), **pradėjau mano būsto paskirties pakeitimo procedūrą**, kad man kainuos per ... eurų (žadu imti paskolą?) [...].“

3. Pareiškėja prašo Seimo kontrolierę: „įpareigoti Savivaldybę, kompensuoti mano patirtus nuostolius sausio, vasario mėn. t. y. ... ir ... euro.“

TYRIMAS IR IŠVADOS

4. Iš kartu su skundu pateiktos informacijos nustatyta:

4.1. Savivaldybės darbuotojos E. B. 2022-02-02 e-laiške Pareiškėjai rašoma:

„Siekiant nustatyti, ar vienbutis gyvenamasis namas, butas ar kitos gyvenamosios patalpos arba jų dalys yra tinkamos gyventi, būstas turi būti teisiškai įregistruotas kaip gyvenamosios patalpos NTR. Todėl už sodo namelį, kurio paskirtis nurodyta – „kita“, kompensacijos negali būti teikiamos iki kol paskirtis nebus atitinkamai pakeista į „gyvenamosios patalpos“. [...] kai būstui šildyti naudojama elektros energija, šildymo išlaidų kompensavimo tvarka nepatvirtinta.“

4.2. Savivaldybės darbuotojos E. B. 2022-02-04 e-laiške Pareiškėjai rašoma:

„Nagrinęjant Jūsų prašymą pateiktą el. paštu buvo nustatyta, kad būsto, kuriam prašote skirti šildymo kompensaciją paskirtis – kita (sodų), todėl bendra tvarka skirti kompensaciją negalime. Tačiau, Jus galite kreiptis dėl kompensacijos suteikimo išimties tvarka. Tam reikia pateikti laisvos formos prašymą Savivaldybei. Prie prašymo prisegti dokumentus, patvirtinančius, kad būsto šildymo būdas – elektros energija. Galimai VĮ Registrų centro išrašą ar kitus dokumentus (pvz. namo projektą ar kt.), kur yra nurodytas Jūsų būsto šildymo būdas ir paskirtis. Jūsų namuose apsilankys komisija, patikrins Jūsų buities ir gyvenimo sąlygas ir padarys išvadą dėl išimties tvarkos taikymo.“

4.3. Savivaldybės 2022-03-15 rašte Nr. A33(1)-2245, adresuotame Pareiškėjai, pažymėta:

„Informuojame, kad būsto šildymo išlaidų kompensacijos yra skiriamos vadovaujantis PSPĮ nuostatomis, sąvokomis bei teikimo principais:

1) PSPĮ 2 str. 4 dalyje apibrėžta sąvoka: būstas – vienbutis gyvenamasis namas, butas ar kitos gyvenamosios patalpos arba jų dalys, tinkamos vienam asmeniui ar bendrai gyvenantiems asmenims gyventi ir atitinkančios esminius statinio (higienos, gaisrinės saugos ir kitus) reikalavimus. Duomenis apie tai, kad būstas įregistruotas ir atitinka esminius statinio reikalavimus, jo paskirtį, Savivaldybė gauna iš NTR.

Savivaldybės Socialinės rūpybos skyrius, išnaginėjęs Jūsų 2022-02-09 prašymą būsto šildymo kompensacijai gauti, nustatė, kad Jūsų nuosavybės teise turimas namas [...] NTR įregistruotas kaip pastatas – sodo pastatas, kurio pagrindinė naudojimo paskirtis – kita (sodų). Todėl būsto šildymo išlaidų kompensacija bendra tvarka Jums nebuvo paskirta.

2) PSPĮ 23 str. 3 d. 7 punktu, patikrinus bendrai gyvenančių asmenų arba vieno gyvenančio asmens gyvenimo sąlygas ir surašius buities ir gyvenimo sąlygų patikrinimo aktą, savivaldybės administracijai suteikiama teisė savivaldybės tarybos nustatyta tvarka skirti būsto šildymo išlaidų kompensaciją išimties tvarka vienam gyvenančiam asmeniui [...], jeigu jie deklaruoja gyvenamąją vietą jų nuosavybės teise turimame būste [...], kuris NTR nėra įregistruotas kaip gyvenamosios patalpos. Todėl, vadovaudamasi PSPĮ 25 str. 5 dalimi, Rudaminos seniūnijos socialinės paramos skyrimo komisija 2022-02-21 patikrino Jūsų gyvenimo sąlygas ir teikė Savivaldybės Piniginės socialinės paramos skyrimo komisijai [...] siūlymą skirti Jums būsto šildymo išlaidų kompensaciją išimties tvarka.

3) Informuojame, kad Vilniaus rajono savivaldybės tarybos 2018-08-31 sprendimu Nr. T3-265 patvirtintas Piniginės socialinės paramos nepasiturintiems Vilniaus rajono savivaldybės gyventojams teikimo tvarkos aprašas (toliau – Tvarkos aprašas) atitinka PSPĮ nuostatas. Tvarkos aprašo 33 punktą ir 33.1 papunktis nukreipia į PSPĮ 23 str. 3 dalyje numatytus atvejus.

4) Komisija, atsižvelgusi į Jūsų 2022-02-09 Prašymą bei Rudaminos seniūnijos socialinės paramos skyrimo komisijos siūlymą, priėmė sprendimą dėl būsto šildymo išlaidų kompensacijos skyrimo išimties tvarka. **Vilniaus rajono savivaldybės administracijos direktoriaus 2022-03-02 Nr. A 27(1)553 įsakymu** (toliau – Įsakymas) **nuo 2022-02-01 iki 2022-05-01 Jums skirta būsto šildymo išlaidų kompensacija**. [...].

Įsakymas gali būti skundžiamas Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka (Lietuvos administracinių ginčų komisijai ir jos teritoriniams padaliniais arba administraciniam teismui).“

5. Seimo kontrolierė, atsižvelgusi į pirmiau nurodytas aplinkybes kreipėsi į Savivaldybę, prašydama išsamiai ir motyvuotai (pagrindžiant konkrečiomis teisės aktų nuostatomis ir Savivaldybės nustatytomis faktinėmis aplinkybėmis) paaiškinti: kodėl nagrinėjant Pareiškėjos 2022-01-10 Prašymą dėl šildymo išlaidų kompensacijos nebuvo patikrintos Pareiškėjos gyvenimo sąlygos ir jai nebuvo skirta kompensacija išimties tvarka; ar Pareiškėjai buvo suteikta pagalba tinkamai užpildyti, prireikus, pataisyti jos prašymą, kad klausimas būtų nagrinėjamas išimties tvarka; kodėl Pareiškėjai nebuvo skirta šildymo išlaidų kompensacija nuo 2022-01-01; kokiame teisės akte nurodyta, kad asmuo dėl kompensacijos suteikimo išimties tvarka turi kreiptis atskirai ir pateikti laisvos formos prašymą Savivaldybei, kodėl šis teisės aktas nebuvo nurodytas 2022-02-04 Savivaldybės darbuotojos E. B. e-laiške (pažymos 4.2 punktą); Pareiškėjos nurodytas aplinkybes dėl sprendimo priėmimo vilkinimo; kaip šiuo metu būtų galima padėti Pareiškėjai kompensuojant būsto šildymo išlaidas nuo 2022-01-01 ir kt.

Tyrimui reikšmingos faktinės aplinkybės

6. Gavus Savivaldybės Seimo kontrolierei pateiktus informaciją, paaiškinimus nustatyta:

6.1. „Savivaldybė Pareiškėjai būsto šildymo išlaidų kompensaciją skyrė vadovaudamasi PSPĮ nuostatomis, sąvokomis bei teikimo principais“:

6.1.1. „2022-01-10 Pareiškėja pateikė prašymą-paraišką piniginei socialinei paramai (būsto šildymo išlaidų kompensacijai) gauti per SPIS. Prašymas buvo priimtas, išnagrinėtas ir 2022-02-01, vadovaujantis PSPĮ 7 straipsnio 1 dalies 3 punktu, kuris numato, kad teisę į kompensaciją gauna gyvenamąją vietą būste (kaip jis apibrėžtas PSPĮ 2 straipsnio 4 dalyje) deklaruojantys asmenys, priimtas sprendimas **prašymo netenkinti**. Paaiškiname, kad PSPĮ 2 str. 4 dalyje numatyta, kad būstas – vienbutis gyvenamasis namas, butas ar kitos gyvenamosios patalpos arba jų dalys, tinkamos vienam asmeniui ar bendrai gyvenantiems asmenims gyventi ir atitinkančios esminius statinio (higienos, gaisrinės saugos ir kitus).

Duomenis apie būsto paskirtį Savivaldybė gauna iš NTR. Nustatyta, kad Pareiškėjai nuosavybės teise priklausantis namas [...] NTR įregistruotas kaip pastatas – sodo pastatas, kurio pagrindinė naudojimo paskirtis – kita (sodų). Deklaravę arba būstą nuomojantys bendrai gyvenantys asmenys arba vienas gyvenantis asmuo turi teisę į kompensacijas, jeigu kreipimosi dėl kompensacijų metu atitinka visus straipsnyje numatytus reikalavimus. Pareiškėjos būsto naudojimo paskirtis NTR įregistruota kaip Kita (Sodų). Pareiškėja rašo, kad jos „būstas atitinka higienos ir priešgaisrinės apsaugos sąlygas“, tačiau tai nėra įregistruota NTR.

PSPĮ 20 straipsnio 6 dalis reglamentuoja paraiškų priėmimą: „Savivaldybė gautą prašymą-paraišką piniginei socialinei paramai gauti užregistruoja prašymo-paraiškos pateikimo dieną ir prašymą-paraišką pateikusiam asmeniui įteikia informacinį lapelį. Jeigu pateikti ne visi reikiami dokumentai, informacija apie trūkstamus dokumentus įrašoma į informacinį lapelį. Piniginei socialinei paramai gauti trūkstami dokumentai pateikiami ne vėliau kaip per mėnesį nuo prašymo-paraiškos pateikimo dienos [...]“. Tačiau pateikus prašymą-paraišką per SPIS, pati sistema netikrina asmens pateiktų duomenų teisingumo. Todėl seniūnijos darbuotoja, gavusi Pareiškėjos prašymą-paraišką, patikrino pateiktos informacijos teisingumą ir nustatė, kad būsto paskirtis nėra gyvenamoji ir neatitinka PSPĮ nuostatų, todėl būsto šildymo išlaidų kompensacija bendra tvarka negali būti skirta“;

6.1.2. „Seniūnijos darbuotoja atskirai informavo Pareiškėją elektroniniu laišku, kad Pareiškėja turi teisę (gali) kreiptis dėl kompensacijos suteikimo išimties tvarka (įstatyme nenumatytais atvejais). Tokiu atveju reikia pateikti laisvos formos prašymą Savivaldybei. Išaiškino, kad būste apsilankys komisija, patikrins buities ir gyvenimo sąlygas bei pateiks išvadą dėl išimties tvarkos taikymo.

PSPĮ 4 straipsnio 2 dalis numato, kad „Savivaldybės taryba tvirtina pinigines socialinės paramos teikimo tvarkos aprašą, kuriame nustato [...] pagrindus, kai socialinė parama (Pareiškėjos atveju – būsto šildymo išlaidų kompensacija) skiriama kitais šiame įstatyme nenumatytais atvejais [...]“. Tvarkos aprašo 33 punkte numatyta, jog pareiškėjams pateikus motyvuotus prašymus, turėdama seniūnijos surašytus pareiškėjų gyvenimo sąlygų patikrinimo aktus, Piniginės socialinės paramos skyrimo komisija savivaldybės administracijos direktoriui teikia rekomendacijas dėl pinigines socialinės paramos įstatyme nenumatytais atvejais skyrimo. Tvarkos aprašo 32 punkto nuostatos leidžia savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymu priimti sprendimą dėl pinigines paramos skyrimo išimties tvarka“;

6.1.3. Savivaldybės pareigūnų nuomone, „Seniūnijos darbuotoja tinkamai informavo Pareiškėją, kad nagrinėjant prašymą piniginei socialiniam paramai gauti buvo nustatyta, jog būsto, kuriam prašoma skirti šildymo išlaidų kompensaciją, paskirtis yra Kita (Sodų), todėl bendra tvarka kompensacija nepaskirta. Tokiu atveju Pareiškėjai pasiūlė kreiptis dėl kompensacijos suteikimo PSPĮ nenumatytais atvejais (išimties tvarka); tai yra Savivaldybei pateikti laisvos formos motyvuotą prašymą skirti kompensaciją PSPĮ nenumatytų atveju.

2022-02-09 Pareiškėja elektroniniu būdu per SPIS pateikė pakartotinį prašymą-paraišką piniginei socialinei paramai gauti. 2022-02-10 Savivaldybė gavo bei užregistravo laisvos formos prašymą dėl kompensacijos skyrimo (registracijos Nr. A34(1)-1208). Prašymas buvo pateiktas tinkamai, papildomai pateikti dokumentų nereikėjo“;

6.1.4. PSPĮ 21 straipsnio 4 dalis aiškiai numato, kad „[...] kompensacijos skiriamos 3 mėnesiams nuo mėnesio, kurį [...] asmuo įgijo teisę į kompensacijas, pirmos dienos, tačiau ne daugiau kaip už 2 praėjusius mėnesius iki prašymo-paraiškos pateikimo mėnesio, jeigu bendrai [...] asmuo kreipimosi dėl kompensacijų ir sprendimo priėmimo metu, taip pat laikotarpiu, už kurį skiriamos kompensacijos, turi teisę gauti kompensacijas [...]“. Taip pat ir Tvarkos aprašo 16 punkte, kuriame numatyta, jog kompensacija skiriama 3 mėnesiams nuo prašymo-paraiškos pateikimo mėnesio pirmos dienos, jeigu kreipimosi ir sprendimo priėmimo metu bendrai gyvenantys asmenys arba vienas gyvenantis asmuo *turi teisę* į šią kompensaciją. ***Pareiškėja įgijo teisę į kompensaciją nuo Vilniaus rajono savivaldybės administracijos direktoriaus 2022-03-02 įsakymo Nr. A27(1)-553 priėmimo dienos.***

Vadovaujantis anksčiau išvardytomis teisės aktų nuostatomis, Pareiškėjai buvo paskirta būsto šildymo išlaidų kompensacija 3 mėnesiams nuo 2022-02-01 iki 2022-05-01“;

6.1.5. PSPĮ 23 straipsnio 3 dalies 7 punkte numatyta, kad, „[...] patikrinus bendrai gyvenančių asmenų arba vieno gyvenančio asmens gyvenimo sąlygas ir surašius buities ir gyvenimo sąlygų patikrinimo aktą, savivaldybės administracijai suteikiama teisė savivaldybės tarybos nustatyta tvarka skirti būsto šildymo išlaidų kompensaciją vienam gyvenančiam asmeniui arba bendrai gyvenantiems asmenims, jeigu jie deklaruoja gyvenamąją vietą jų nuosavybės teise turimame būste arba nuomojasi būstą, **kuris NTR nėra įregistruotas kaip gyvenamosios patalpos** [...]“. Ši įstatymo nuostata suteikia išskirtinę teisę savivaldybės administracijai skirti būsto šildymo kompensaciją. Remiantis Tvarkos aprašo 32 ir 33 punktais, buvo sudaryta Piniginės socialinės paramos skyrimo komisija (toliau – Komisija). Komisijos sprendimas dėl piniginės socialinės paramos skyrimo įforminamas savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymu. Siūlymą dėl paramos skyrimo seniūnija nurašo Buities ir gyvenimo sąlygų patikrinimo akte. Vadovaudamasi šiomis nuostatomis bei PSPĮ 25 str. 5 dalimi, Rudaminos seniūnijos socialinės paramos skyrimo komisija 2022-02-21 patikrino Pareiškėjos gyvenimo sąlygas ir teikė Savivaldybės Komisijai siūlymą skirti Pareiškėjai būsto šildymo išlaidų kompensaciją išimties tvarka“;

6.1.6. „Atsižvelgus į PSPĮ 21 straipsnio 14 dalį, sprendimas dėl piniginės socialinės paramos skyrimo priimamas **ne vėliau kaip per mėnesį** nuo prašymo-paraiškos ir visų reikalingų dokumentų gavimo dienos.“

„Pareiškėjai pateikus **2022-01-10 prašymą-paraišką** dėl būsto šildymo išlaidų kompensavimo, jis buvo išnagrinėtas bei atsakymas pateiktas **2022-02-01**. Atsižvelgiant į tai, negalima teigti, jog atsakymas buvo vilkinamas.

2022-02-10 Pareiškėjos pateiktą prašymą nagrinėjo Komisija ir Pareiškėja įgijo teisę į būsto šildymo išlaidų kompensaciją Vilniaus rajono savivaldybės direktoriaus **2022-03-02** įsakymu Nr. A27(1)-553.

2022-03-15 atsakymu Nr. A33(1)-2245 Pareiškėja buvo informuota apie Vilniaus rajono savivaldybės administracijos direktoriaus priimtą **2022-03-02 įsakymą** dėl jai būsto šildymo išlaidų kompensavimo skyrimą nuo 2022-02-01 iki 2022-05-01.

Remiantis pateiktais duomenimis, Pareiškėjos priekaištavimai, jog sprendimas dėl kompensacijos taikymo buvo vilkinamas, yra nepagrįstas. Savivaldybė, nagrinėdama Pareiškėjos prašymą dėl kompensacijos skyrimo, nepraleido įstatyme numatytų terminų“;

6.1.7. „Pranešame, kad būsto šildymo kompensacijos skiriamos vadovaujantis PSPĮ. PSPĮ 2 straipsnio 9 dalis apibrėžia, kad *nepasiturintys asmenys* – tai bendrai gyvenantys asmenys arba vienas gyvenantis asmuo, kurie, įvertinus jų turimą turtą ir pajamas, šio įstatymo nustatyta tvarka turi teisę gauti piniginę socialinę paramą. Savivaldybė skiria kompensacijas bei kitą socialinę paramą griežtai laikydamasi PSPĮ nustatytų nuostatų. Vadovaujantis minėtu įstatymu bei Tvarkos aprašu, buvo nagrinėjami Pareiškėjos prašymai ir priimami atitinkami sprendimai.

Paaiškiname, kad duomenų, patvirtinančių, jog Pareiškėjai buvo priekaištaujama dėl gaunamų pajamų dydžio, neturime“;

6.1.8. „Tvarkos aprašo 15 punkte apibrėžta, kad „[...] socialinė pašalpa ar kompensacijos teisė aktų nustatyta tvarka skiriamos už praėjusius mėnesius, kuriais bendrai gyvenantys asmenys ar vienas gyvenantis asmuo kreipėsi ir turėjo teisę į piniginę socialinę paramą. Parama už praėjusius mėnesius neskiriama, jeigu sprendimo priėmimo metu asmuo (asmenys) neturi [...] teisės į piniginę socialinę paramą [...]“. Akcentuotina, kad Savivaldybės sprendimai yra teisėti, priimami griežtai laikantis teisės aktuose nustatytos tvarkos.

Vadovaujantis Vilniaus rajono savivaldybės direktoriaus 2022-03-02 įsakymu, Pareiškėjai 2022-03-23 buvo apskaičiuota kompensacija ir išmokėta už laikotarpį nuo 2022-02-01 iki 2022-03-01. Pareiškėjai pateikus duomenis apie per mėnesį sunaudotą elektros energijos kiekį, 2022-04-25 paskaičiuota kompensacija ir išmokėta už laikotarpį nuo 2022-03-01 iki 2022-04-01“;

6.1.9. „Vadovaujantis PSPĮ 21 straipsnio 4 dalimi, kompensacijos skiriamos 3 mėnesiams nuo mėnesio, kurį bendrai gyvenantys asmenys arba vienas gyvenantis asmuo **įgijo teisę** į kompensacijas, pirmos dienos. Pareiškėja Vilniaus rajono savivaldybės direktoriaus 2022-03-02

įsakymu įgijo teisę į kompensacijas nuo vasario mėn. (nuo Pareiškėjos kreipimosi dėl kompensacijos skyrimo įstatyme nenumatytų atveju mėnesio). Todėl Pareiškėjai negali būti skirta kompensacija už 2022 m. sausio mėn. patirtas šildymo išlaidas.“

6.2. „Pranešame, kad Vilniaus rajono savivaldybės tarybos 2022-02-18 sprendimu Nr. T3-55 dėl piniginės paramos Vilniaus rajono savivaldybės gyventojams skyrimo ***Pareiškėjai buvo papildomai paskirta vienkartinė piniginė parama ... Eur (... euru), skirta iš dalies padengti būsto šildymo išlaidas.***“

Tyrimui reikšmingos Lietuvos Respublikos teisės aktų nuostatos

7. Įstatymai

7.1. Vietos savivaldos įstatymo:

- 4 straipsnis – „Pagrindiniai principai, kuriais grindžiama vietos savivalda, yra: [...] 6) savivaldybės veiklos ir savivaldybės institucijų priimamų sprendimų teisėtumo. Savivaldybės institucijų ir kitų savivaldybės viešojo administravimo subjektų veikla ir visais jų veiklos klausimais priimti sprendimai turi atitikti įstatymų ir kitų teisės aktų reikalavimus; [...] 10) veiklos skaidrumo. Savivaldybės institucijų ir kitų savivaldybės viešojo administravimo subjektų veikla turi būti aiški ir suprantama savivaldybės gyventojams, kurie tuo domisi, jiems sudaromos sąlygos gauti paaiškinimus, kas ir kodėl daroma; [...] 13) žmogaus teisių ir laisvių užtikrinimo ir gerbimo. Savivaldybės institucijų ar valstybės tarnautojų priimami sprendimai turi nepažeisti žmogaus orumo, jo teisių ir laisvių, lygių galimybių; [...]“;

- 6 straipsnis – viena iš savarankiškųjų savivaldybių funkcijų yra „43) socialinės pašalpos ir kompensacijų, nustatytų PSPĮ, teikimas.“

7.2. Piniginės socialinės paramos nepasiturintiems gyventojams įstatymo (PSPĮ)

- 2 straipsnio 4 dalis – „4. Būstas – vienbutis gyvenamasis namas, butas ar kitos gyvenamosios patalpos arba jų dalys, tinkamos vienam asmeniui ar bendrai gyvenantiems asmenims gyventi ir atitinkančios esminius statinio (higienos, gaisrinės saugos ir kitus) reikalavimus“;

- 21 straipsnis – „14. Sprendimas dėl piniginės socialinės paramos skyrimo priimamas [...] ne vėliau kaip per mėnesį nuo prašymo-paraiškos ir visų reikalingų dokumentų gavimo dienos savivaldybės administracijos nustatyta tvarka. 15. Prašymą-paraišką pateikęs asmuo apie priimtą sprendimą dėl piniginės socialinės paramos skyrimo ar neskyrimo yra informuojamas asmens prašyme-paraiškoje nurodytu informavimo būdu ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo sprendimo priėmimo dienos. Jeigu piniginė socialinė parama neskiriama, nurodoma neskyrimo priežastis ir šio sprendimo apskundimo tvarka. [...]“;

- 23 straipsnio 3 dalis – „3. Patikrinus bendrai gyvenančių asmenų arba vieno gyvenančio asmens gyvenimo sąlygas ir surašius buities ir gyvenimo sąlygų patikrinimo aktą, savivaldybės administracijai suteikiama teisė savivaldybės tarybos nustatyta tvarka: [...] 7) skirti būsto šildymo išlaidų kompensaciją vienam gyvenančiam asmeniui arba bendrai gyvenantiems asmenims, jeigu jie deklaruoja gyvenamąją vietą jų nuosavybės teise turimame būste [...], kuris NTR nėra įregistruotas kaip gyvenamosios patalpos arba atskira gyvenamoji patalpa [...]“

7.3. Viešojo administravimo įstatymo (VAĮ) 3 straipsnis – „Viešojo administravimo subjektai savo veikloje vadovaujasi šiais principais: [...] 4) *įstatymo viršenybės*. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektų įgaliojimai atlikti viešąjį administravimą turi būti nustatyti teisės aktuose, o veikla turi atitikti šiame įstatyme išdėstytus teisinius pagrindus. Administraciniai aktai, susiję su asmenų teisių ir pareigų įgyvendinimu, visais atvejais turi būti pagrįsti įstatymais; [...] 5) *išsamumo*. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektas į prašymą ar skundą turi atsakyti aiškiai ir argumentuotai, nurodydamas visas prašymo ar skundo nagrinėjimui įtakos turėjusias aplinkybes ir konkrečias teisės aktų nuostatas, kuriomis rėmėsi vertindamas prašymo ar skundo turinį.“

8. Kiti teisės aktai – *Vilniaus rajono savivaldybės tarybos 2018-08-31 sprendimu Nr. T3-265 patvirtinto Piniginės socialinės paramos nepasiturintiems Vilniaus rajono savivaldybės gyventojams teikimo tvarkos aprašo* (Tvarkos aprašas):

- 15 punktas – „[...] socialinė pašalpa ar kompensacijos teisės aktų nustatyta tvarka skiriamos už praėjusius mėnesius, kuriais bendrai gyvenantys asmenys ar vienas gyvenantis asmuo kreipėsi ir turėjo teisę į piniginę socialinę paramą“;

- 32 punktas – „PSPĮ 23 straipsnio 3 dalies ir šio aprašo 52.2, 52.3 ir 52.4 punktuose numatytus atvejus skirti piniginę socialinę paramą nagrinėja savivaldybės administracijos direktoriaus sudaryta Piniginės socialinės paramos skyrimo komisija. Sprendimas dėl šios piniginės socialinės paramos skyrimo priimamas savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymu Piniginės socialinės paramos skyrimo komisijos siūlymu“;

- 33 punktas – „Pareiškėjams pateikus motyvuotus prašymus, turėdama surašytus pareiškėjų gyvenimo sąlygų patikrinimo aktus, Piniginės socialinės paramos skyrimo komisija savivaldybės administracijos direktoriui teikia rekomendacijas [...]“;

- 35 punktas – „Seniūnijų atsakingi specialistai: 35.1. suteikia pareiškėjams visą reikalingą informaciją, padeda jiems tinkamai užpildyti prašymą-paraišką; [...]“

Tyrimui reikšminga teismų praktika

9. *Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2014-05-28 nutartis administracinėje byloje Nr. A261-610/2014* – „[...] viešojo administravimo subjektas, bet koku būdu gavęs informaciją apie galbūt padarytus pažeidimus, pagal savo kompetenciją turi patikrinti tokią informaciją, ją įvertinti ir reaguoti į ją nuostatų bei kitų teisės aktų nustatyta būdu. Tačiau tai nereiškia, kad VAĮ, kitų šiam ginčui aktualių teisės aktų taikymo požiūriu atsakovas privalo veikti taip, kaip to prašo besikreipiantys į juos asmenys [...]“

Tyrimo išvados

10. Apibendrinus skunde Seimo kontrolierei aprašytas aplinkybes, konstatuotina, kad Pareiškėja skundžiasi tuo, kad buvo vilkinamas Savivaldybės sprendimo dėl šildymo išlaidų kompensavimo jai priėmimas, kad Savivaldybė žada skirti jai kompensaciją tik už elektros energiją, išnaudotą vasario mėn., bet ne už suvartotą ankstesniais mėnesiais.

11. Apibendrinus teisės aktų reikalavimus, konstatuotina, kad vadovaujantis / remiantis:

11.1. Vietos savivaldos įstatymu (pažymos 7.1 punktas), VAĮ (pažymos 7.3 punktas) – Savivaldybės veikla pagal kompetenciją įgyvendinant PSPĮ (šildymo išlaidų kompensacijų skyrimo / neskyrimo klausimais) turėjo būti grindžiama vietos savivaldos ir viešojo administravimo principais: įstatymo viršenybės, savivaldybės veiklos ir savivaldybės institucijų priimamų sprendimų teisėtumo, veiklos skaidrumo, žmogaus teisių ir laisvių užtikrinimo ir gerbimo bei kt. principų reikalavimais (Savivaldybės veikla ir visais jos veiklos klausimais priimti sprendimai turi atitikti įstatymų bei kitų teisės aktų reikalavimus, turi būti sudaromos sąlygos gauti paaiškinimus asmeniui rūpimais klausimais, priimami sprendimai turi nepažeisti žmogaus orumo, jo teisių ir laisvių);

11.2. PSPĮ (pažymos 7.2 punktas) ir Tvarkos aprašu (pažymos 8 punktas):

11.2.1. Savivaldybė pagal PSPĮ nagrinėdama Pareiškėjos 2022-01-10 Prašymą turėjo jį išnagrinėti ne vėliau kaip per vieną mėnesį nuo šio prašymo pateikimo dienos, atsižvelgdama į oficialius duomenis (NTR duomenys) dėl Pareiškėjos namo atitikimo būsto sąvokai;

11.2.2. Savivaldybė, priėmusi neigiamą sprendimą dėl 2022-01-10 Prašymo, turėjo paaiškinti Pareiškėjai jos teises dėl kreipimosi į Savivaldybę prašant skirti šildymo išlaidų kompensaciją išimties tvarka pagal Tvarkos aprašo reikalavimus;

11.2.3. Pareiškėjai pateikus motyvuotą prašymą, Savivaldybei patikrinus Pareiškėjos gyvenimo sąlygas ir surašius buities bei gyvenimo sąlygų patikrinimo aktą, Savivaldybė turi teisę

Tvarkos apraše nustatyta tvarka skirti būsto šildymo išlaidų kompensaciją Pareiškėjai, jeigu ji yra deklaravusi gyvenamąją vietą jos nuosavybės teise turimame name, kuris NTR nėra įregistruotas kaip gyvenamosios patalpos;

11.2.4. Savivaldybė pagal PSPĮ ir Tvarkos aprašą nagrinėdama Pareiškėjos 2022-02-09 Prašymą turėjo jį išnagrinėti ne vėliau kaip per vieną mėnesį nuo šio prašymo pateikimo dienos ir priimti sprendimą skirti būsto šildymo išlaidų kompensaciją / jos neskirti Pareiškėjai nuo 2022-02-09 Prašymo pateikimo mėnesio.

12. Nagrinėjamu atveju Savivaldybės pareigūnai:

12.1. tinkamai išnagrinėjo Pareiškėjos 2022-01-10 Prašymą, teisės aktuose nustatyta tvarka ir terminais priėmė atitinkamą sprendimą nekompensuoti Pareiškėjai šildymo išlaidų bendraja tvarka, nes jos namas įregistruotas NTR kaip kitos patalpos (pažymos 6.1.1 punktas);

12.2. Savivaldybė, priėmusi neigiamą sprendimą dėl 2022-01-10 Prašymo, paaiškino Pareiškėjai jos teises dėl kreipimosi į Savivaldybę prašant skirti šildymo išlaidų kompensaciją išimties tvarka pagal Tvarkos aprašo reikalavimus (pažymos 4.1, 4.2 ir 6.1.2 punktai);

12.3. Pareiškėjai Tvarkos apraše nustatyta tvarka pateikus motyvuotą prašymą dėl būsto šildymo išlaidų kompensacijos skyrimo išimties tvarka, Savivaldybei patikrinus Pareiškėjos gyvenimo sąlygas ir surašius buities bei gyvenimo sąlygų patikrinimo aktą, Savivaldybė Tvarkos apraše nustatyta tvarka Įsakymu skyrė Pareiškėjai būsto šildymo išlaidų kompensaciją nuo 2022 m. vasario mėn. (t. y. nuo 2022-02-09 Prašymo pateikimo mėnesio) (pažymos 4.3 ir 6.1.4 punktai);

12.4. Savivaldybė papildomai skyrė Pareiškėjai vienkartinę piniginę paramą, kad iš dalies būtų padengtos kitos būsto šildymo išlaidos (pažymos 6.2 punktas), pateikė kitus paaiškinimus (pvz., dėl Savivaldybės darbuotojos galimai netinkamo elgesio; pažymos 6.1.7 punktas);

12.5. pastebėtina, kad šio tyrimo metu negauta duomenų, kad Pareiškėja būtų pasinaudojusi teise apskūsti Įsakymą teisės aktuose nustatyta tvarka, pvz., teismui (Savivaldybės 2022-03-15 rašte Pareiškėjai paaiškinta Įsakymo apskundimo tvarka; pažymos 4.3 punktas).

13. Apibendrinus pirmiau nurodytas aplinkybes, vadovaujantis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 2 dalimi, konstatuotina, kad nėra teisinio pagrindo Savivaldybės pareigūnus kaltinti biurokratizmu, todėl **skundas atmestinas**.

14. **Kartu Seimo kontrolierė atkreipia Savivaldybės pareigūnų dėmesį** į tai, kad vadovaujantis PSPĮ 21 straipsniu Pareiškėja turėjo būti informuota apie Įsakymo priėmimą per 5 darbo dienas nuo sprendimo priėmimo dienos, tačiau nagrinėjamu atveju ji buvo informuota vėliau, t. y. per 8 darbo dienas (2022-03-02–2022-03-15; pažymos 6.1.6 punktas).

SEIMO KONTROLIERIAUS SPRENDIMAS

15. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 2 punktu, nusprendžia X skundą dėl Vilniaus rajono savivaldybės administracijos pareigūnų veiklos (neveikimo) atmesti.

SEIMO KONTROLIERIAUS REKOMENDACIJA

16. Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 17 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė **Vilniaus rajono savivaldybės administracijos direktoriui** rekomenduoja imtis priemonių, kad ateityje apie sprendimų priėmimą asmenys būtų informuojami per Piniginės socialinės paramos nepasiturintiems gyventojams įstatyme nustatytą terminą.

Apie rekomendacijos nagrinėjimo rezultatus prašytume pranešti Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 20 straipsnio 3 dalyje nustatyta tvarka, t. y. ne vėliau kaip per 30 dienų nuo rekomendacijų gavimo dienos.

Seimo kontrolierė

Milda Vainiutė